

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BROJ: 95 0 P 031637 18 Rev
Banjaluka, 22.11.2018. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija, Gorjane Popadić kao predsjednika vijeća, Davorke Delić i Senada Tice, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužioca B.S. iz P., koga zastupa punomoćnik P.I., advokat iz T., protiv tužene RS, Ministarstvo ..., koju zastupa Pravobranilaštvo Republike Srpske – Sjedište zamjenika u Trebinju, radi naknade štete, odlučujući o reviziji tužioca protiv presude Okružnog suda u Trebinju broj 95 0 P 031637 18 Gž od 18.05.2018. godine, na sjednici održanoj dana 22.11.2018. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Trebinju broj 95 0 P 031637 14 P od 23.06.2016. godine obavezana je tužena da isplati tužiocu na ime naknade materijalne štete iz osnova izgubljene zarade iznos od 66.302,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana 16.12.2008. godine, pa do konačne isplate, te da mu naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 12.915,25 KM, sve u roku od 30 dana.

Sa dijelom tužbenog zahtjeva, koji predstavlja razliku između traženih i dosuđenih iznosa na ime naknade materijalne štete iz prethodnog stava, preko dosuđenog iznosa od 66.302,00 KM tužilac je odbijen.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Trebinju broj 95 0 P 031637 18 Gž od 18.05.2018. godine žalba tužene je uvažena i preinačena presuda Osnovnog suda u Trebinju broj 95 0 P 031637 14 P od 23.06.2016. godine, tako što je odbijen tužbeni zahtjev kojim je tužilac tražio da mu tužena isplati naknadu materijalne štete iz osnova izgubljene zarade, u iznosu od 99.004, 00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 16.12.2008. godine pa do konačne isplate.

Žalba tužioca je odbijena.

Tužilac je obavezan da tuženoj naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 12.500,00 KM, u roku od 30 dana, računajući od prvog dana poslije dostavljanja prepisa presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Blagovremeno izjavljenom revizijom drugostepenu presudu pobija tužilac iz razloga povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana presuda preinači, odnosno ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju tužena predlaže da se revizija odbije.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužioca da mu tužena na ime naknade materijalne štete iz osnova izgubljene zarade isplati iznos od 99.004,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana 16.12.2008. godine do konačne isplate, te da mu naknadi troškove parničnog postupka.

Na osnovu izvedenih dokaza i rezultata cjelokupnog postupka prvostepeni sud je utvrdio: da je tužilac advokat i da je upisan u Imenik advokata u RCG; da je imao punomoć za zastupanje određenih stranaka pred sudovima u RS; da je zbog zastupanja stranaka pred sudovima u RS u skladu sa članom 35. stav 2. tada važećeg Zakona o advokaturi Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 37/02) tražio saglasnost od Ministarstva ... za zastupanje u predmetima broj P-105/03, P-235/03 i P-236/03, koji su se vodili pred Osnovnim sudom u Nevesinju i da je Odlukom Ministarstva ... broj 03/2-052-1011/03 od 17.09.2003. godine odbijen zahtjev advokata B.S. za zastupanje u navedenim predmetima, te je tužilac pokrenuo upravni spor pred Vrhovnim sudom Republike Srpske protiv odluke Ministarstva ... broj 03/2-052-1011/03 od 17.09.2003. godine i presudom Vrhovnog suda Republike Srpske broj U-1153/03 od 22.02.2006. godine tužba je uvažena i osporeni akt poništen; da je Odlukom Ministarstva ... isti broj i datum stavljena van snage saglasnost za zastupanje pred sudovima u Republici Srpskoj broj 03/2-052-184/03 i 03/2-052-254 od 20.03.2003., 03/2-052-340/03 od 22.04.2003., 03/2-052-542/03 od od 16.05.2003, 03/2-052-650/02 od 06.06.2003. i 03/2-052-579/03 od 06.06.2003. godine, date advokatu B.S. iz P., za zastupanje pred osnovnim sudovima u Trebinju i Nevesinju u predmetima navedenim u toj odluci (33 predmeta); da je prije odlučivanja o zahtjevu tužioca i prije stavljanja van snage već datih saglasnosti Ministarstvo ... pribavilo mišljenje A.k. RS koja je u aktu broj 03-222/2003 od 03.09.2003. godine navela da Izvršni odbor A.k. RS nije dao saglasnost advokatu B.S. iz P. za zastupanje u određenim predmetima navedenim u tom aktu, jer Komora smatra da pomenutom advokatu treba uskratiti saglasnost za zastupanje u navedenim predmetima obzirom da imaju dokaze da se tužilac ponašao protivno članu 32. tačka 8. Zakona o advokaturi i Kodeksu etike advokata.

Kod takvog stanja činjenica prvostepeni sud zaključuje da je tužbeni zahtjev djelimično osnovan jer je tužilac zaključio više ugovora o punomoćstvu, između njega kao punomoćnika i vlastodavaca, kojima se obavezao da preduzima određene pravne poslove u njihovo ime i za njihov račun, uz naknadu određenu Advokatskom tarifom Republike Srpske. Međutim, kako prvostepeni sud nalazi da je krivicom tužene tužilac spriječen da svoje poslove obavlja na način kako je to planirano, profesionalno i odgovorno, uz naknadu za rad advokata po propisanoj advokatskoj tarifi Republike Srpske, pozivom na odredbu čl. 189. st. 3. Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", broj 29/78, 39/85 i 57/89 i "Službeni glasnik Republike Srpske", broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04 – u daljem tekstu: ZOO), dosudio je tužiocu na ime izgubljene dobiti, koja se odnosi na nemogućnost da zastupa 83 tužioca (počinju sa Rojević Radoslavom, a završavaju se sa brojem 83 M.S. iz N.) iznos koji je predviđen za najmanju vrijednost spora od 1.000,00 do 5.000,00 KM, koja

sa 25% paušala iznosi za pripremno ročište i glavnu raspravu ukupno 406,00 KM, što za 83 predmeta ukupno iznosi 66.302,00 KM.

Drugostepeni sud je prihvatio pravilnim činjenično utvrđenje, ali ne i pravni zaključak prvostepenog suda, te je žalbu tužioca odbio, a žalbu tužene uvažio i prvostepenu presudu, temeljem odredbe člana 229 stav 1. tačka 4. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP), preinačio tako što je odbio tužbeni zahtjev tužioca.

Obrazlaže da je organ tužene donio akte u skladu sa ovlašćenjem iz odredbe člana 35. st. 2. Zakona o advokaturi, a prethodno pribavio mišljenje A.k. RS od 03.09.2003. godine u kome je navedeno da Izvršni odbor A.k. RS nije dao saglasnost advokatu B.S. iz P. za zastupanje u određenim predmetima navedenim u tom aktu i da ta komora smatra da pomenutom advokatu treba uskratiti saglasnost za zastupanje u taksativno navedenim predmetima u tom aktu (ukupno 32 predmeta). Slijedom toga drugostepeni sud zaključuje da je organ tužene pribavio mišljenje A.k. RS koje je bilo negativno, a onda odlučio o saglasnosti tužioca za zastupanje, pa tako nije postupao suprotno opštim pravnim načelima i pravilima struke i nije odstupio od očekivanog postupanja da bi postojala odgovornost tužene za štetu koju je tužilac pretrpio u smislu čl. 172. st. 1. ZOO, da bi bio ostvaren standard "dovoljno ozbiljne povrede", bez obzira što je akt organa tužene poništio Vrhovni sud Republike Srpske u upravnom sporu (razlog poništenja je, što akt nije imao obrazloženje u skladu sa odredbom čl. 197. st. 2. Zakona o opštem upravnom postupku).

U protivnom, zaključuje drugostepeni sud, svaka nezakonitost i nepravilnost nižestepenog organa tužene (bilo da je riječ o upravnom organu ili sudu), pa i bez obzira što je nezakonitost i nepravilnost otklonjena u postupku po žalbi, imala bi za posljedicu da neko lice koje je uspjelo u postupku po žalbi ima pravo zahtijevati naknadu štete zbog nepravilnog i nezakonitog postupanja nižestepenog organa. Organ koji pogrešno zauzme pravni stav tumačeći neku zakonsku normu u odnosu na instanciono viši organ ne čini rad tog organa nezakonitim, jer se njegov rad "ocjenjuje i, eventualno, ispravlja" u postupku po žalbi, ili, eventualno, u postupku upravnog spora.

Pobijana odluka je pravilna.

Tužilac svoj zahtjev temelji na tome da je pretrpio štetu nezakonitim radom organa tužene Ministarstva ..., jer je odlukom broj 03/2-052-1011/03 od 17.09.2003. godine odbijen njegov zahtjev za davanje saglasnosti za zastupanje u predmetima P-105/03, P-235/03 i P-236/03 koji su se vodili pred Osnovnim sudom u Nevesinju, kao i što je isti organ tužene odlukom broj 03/2-052-1011/03 od 17.09.2003. godine stavio van snage već ranije date saglasnosti za zastupanje tužiocu pred sudovima u Republici Srpskoj i to pred osnovnim sudovima u Trebinju i Nevesinju u više predmeta navedenih u toj odluci.

Nezakonit rad Ministarstva ... tužene RS, kako je tvrdio tužilac, proizilazi iz presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj U-1153/03 od 22.02.2006. godine, kojom je tužba tužioca B.S. uvažena i poništen osporeni akt Ministarstva ... broj 03/2-052-1011 od 17.09.2003. godine, kojim aktom odbijen je zahtjev tužioca za davanje saglasnosti za zastupanje u predmetima broj P-105/03, P-235/03 i P-236/03 koji su se vodili pred Osnovnim sudom u Nevesinju.

Tužilac je takođe tvrdio da mu nadležno Ministarstvo ... nije dalo saglasnost za zastupanje za 89 tužilaca, poimenično navedenih u tužbi. Zbog nezakonitog rada tužene, po tvrdnjama tužioca, nije mogao zastupati stranke jer mu nadležni organ tužene nije dao saglasnost za zastupanje, ili ju je stavio van snage, pa je tako pretrpio štetu u vidu izgubljene zarade, pa je tražio da mu tuženi na ime naknade materijalne štete plati ukupan iznos od 99.004,00 KM.

Prema odredbi člana 172. stav 1. ZOO pravno lice odgovara za štetu koju njegov organ prouzrokuje trećem licu u vršenju ili u vezi sa vršenjem svojih funkcija.

Odgovornost pravnog lica za rad njegovih organa u smislu navedene zakonske odredbe, zavisi od definisanja pojma nezakonitog i nepravilnog rada. Nezakonit rad organa je rad koji je u suprotnosti sa zakonom i sa moralnom normom koja čini dio javnog poretka. Nepravilno je svako postupanje koje je suprotno pravilima struke koje odudara od uobičajene metode rada u državnom tijelu, postupanje mimo cilja koji je određen, suprotno zahtjevu koji bi normalnim obavljanjem službe trebalo ostvariti u javnom interesu. Ako se uporede pretpostavke odgovornosti pravnog lica iz člana 172. ZOO, nezakonit i nepravilan rad organa odgovara pojmu „dovoljno ozbiljne povrede“ a krivica, kao voljni elemenat, nije posebna pretpostavka odštetne odgovornosti pravnog lica i ona može biti samo dio procjene nezakonitosti i nepravilnosti rada organa.

Odredbom člana 155. ZOO šteta je umanjene nečije imovine (obična šteta) i sprečavanje njenog povećanja (izmakla korist), kao i nanošenje drugome fizičkog ili psihičkog bola ili straha (nematerijalna šteta). Da bi po odredbama čl. 154., 155. i 158. ZOO postojala odgovornost nekog lica za naknadu štete, potrebno je da su ispunjene sljedeće zakonske pretpostavke: da šteta postoji, da je prouzrokovana protivpravnom radnjom ili propuštanjem, da se radnja ili propuštanje mogu pripisati u krivicu štetniku i da postoji uzročna veza između radnji, odnosno propuštanja i nastale štete.

Odredbom člana 35. st. 2. Zakona o advokaturi je bilo propisano da advokat koji posjeduje dozvolu za vršenje djelatnosti advokata izdatu od asocijacije advokata strane države može u pojedinačnim slučajevima zastupati i braniti pravne subjekte pred sudovima i državnim organima u RS uz prethodnu saglasnost Ministarstva ..., koje je dužno da o tome pribavi mišljenje A.k.

Ministarstvo ... je dakle ovlašten organ da odluči o zahtjevu za davanje saglasnosti za zastupanje, što znači da može saglasnost dati ili odbiti zahtjev. Njegova obaveza po Zakonu o advokaturi je bila da prethodno pribavi mišljenje A.k. RS, što je i učinio. Proizlazi da je organ tužene odlučio u skladu sa svojim ovlaštenjima, pa nema nezakonitog ili nepravilnog rada tog organa samo zbog toga što nije dao saglasnost za zastupanje tužiocu.

Tužilac je mogao (u nekim slučajevima i vodio) upravne i sudske postupke pobijajući odluku kojom je odbijen njegov zahtjev ili što o istom nije odlučeno u zakonom predviđenom roku. Tako i preispitivanje od strane suda u upravnom sporu pravilnosti odluke Ministarstva ... donesene u upravnom postupku, predstavlja dio zakonom predviđene procedure koja je na raspolaganju svakom licu (pa i tužiocu) koje je prema odredbi člana 35. st. 2. Zakona o advokaturi, tražilo saglasnost za zastupanje, pa to što je presudom Vrhovnog suda Republike Srpske broj U-1153/03 od 22.02.2006. godine tužba tužioca B.S. uvažena i poništen osporeni akt Ministarstva ... broj 03/2-052-1011 od 17.09.2003. godine, nije dokaz o nezakonitom ili nepravilnom radu organa tužene niti pretpostavka odgovornosti za eventualnu štetu u smislu odredbe člana 172. ZOO. Takođe ni revizioni prigovori tužioca da je odluku o stavljanju van snage već datih saglasnosti za zastupanje broj 03/2-052-1011/03 od 17.09.2003. godine donio nenadležni organ, nisu od uticaja obzirom da se pravilnost iste ne može utvrđivati u parničnom postupku.

Tužilac je advokat kome je bilo poznato da je u to vrijeme Zakonom o advokaturi bilo propisano da može zastupati stranke u RS samo uz saglasnost Ministarstva ..., pa kako saglasnost za zastupanje u navedenim predmetima tužilac nije imao, nije ni mogao zastupati stranke pred Osnovnim sudom u Nevesinju i Trebinju, pa nema štetne radnje tužene niti uzročne veze sa eventualno prouzrokovanom štetom.

Dakle, tek u situaciji da je tužilac imao takvu saglasnost, a da mu je bilo uskraćeno pravo da zastupa pred sudovima, moglo bi se govoriti o odgovornosti tužene za izmaklu korist u vidu izgubljene zarade.

Kako je u konkretnom slučaju materijalno pravo pravilno primjenjeno, a nema povreda odredaba parničnog postupka na koje se revizija poziva, valjalo je reviziju tužioca odbiti i odlučiti kao u izreci na osnovu odredbe člana 248. ZPP.

Predsjednik vijeća
Gorjana Popadić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podrašćić